

*ҚР Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму вице-министрі С.Қ. Жақыпованың
«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зейнетақымен қамсыздандыру
мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»
ҚР Заңының жобасы бойынша сөйлейтін сөзі
2015 жылғы «20» сәуір*

Құрметті Светлана Ивановна!

Құрметті депутаттар!

Сіздердің назарларыңызға «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне зейнетақымен қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы ұсынылып отыр.

Аталған Заң жобасы Мемлекет басшысының тапсырмасын орындау мақсатында және «Қазақстан Республикасының зейнетақы жүйесін одан әрі жаңғыртудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын» іске асыру үшін әзірленді.

2-слайд

Заң жобасымен Салық Кодексіне, «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» және «Қазақстан Республикасында мүгедектігі бойынша, асыраушысынан айрылу жағдайы бойынша және жасына байланысты берілетін мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар туралы» Қазақстан Республикасының заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу көзделіп отыр.

3-слайд

Өздеріңізге белгілі, Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша Үкімет пен Ұлттық Банк бірлесе отырып, Қазақстанның зейнетақы жүйесін кезең-кезеңмен жаңғырту бойынша жұмыс жүргізуде. Жаңғыртудың бірінші кезеңін іске асыру нәтижелері слайдта көрсетілген.

4-слайд

Зейнетақы жүйесін жаңғыртудың екінші кезеңінде:

- 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап әлеуетті құрылымдар қызметкерлерін зейнетақымен қамсыздандыру жүйесін реформалауды;
- 2017 жылғы 1 шілдеден бастап базалық зейнетақы тағайындау тәртібін өзгертуді;
- 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап жұмыс берушінің қаражаты есебінен қосымша 5 %-дық зейнетақы жарналарын енгізуді жүзеге асыру ұсынылады.

5-слайд

Зейнетақымен қамсыздандырудың базалық деңгейін жетілдіру шеңберінде **2017 жылғы 1 шілдеден бастап** базалық зейнетақы төлемін тағайындау тәртібін өзгерту көзделген, бұл ретте жасына байланысты мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы қысқартылады (*бүгінгі күні оның мөлшері базалық зейнетақының мөлшеріне тең*).

Базалық зейнетақы азаматтарға жалпы белгіленген зейнеткерлік жасқа (58-63/63) жеткен кезде ғана зейнетақы жүйесіне қатысу өтіліне байланысты тағайындалатын болады.

Зейнетақы жүйесіне қатысу өтілі 10 жылды құраса және одан аз болса не қатысу өтілі болмаған жағдайда, базалық зейнетақының мөлшері ең төмен күнкөріс деңгейінің 50 %-ына тең болады, 10 жылдан артық әрбір жыл үшін оның мөлшері 2 %-ға арттырылып отырады, қатысу өтілі 35 жыл және одан көп болған жағдайда ең төмен күнкөріс деңгейіне тең болады.

Мемлекеттік базалық зейнетақы тағайындау кезінде зейнетақы жүйесіне қатысу өтіліне 1998 жылғы 1 қаңтарға дейінгі еңбек өтілі, сондай-ақ міндетті зейнетақы жарналары және (немесе) жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары жүзеге асырылған 1998 жылғы 1 қаңтардан кейінгі кезеңдер қосылатын болады.

Сонымен қатар, ана болуды ынталандыру және азаматтардың жекелеген санаттарын әлеуметтік қолдау мақсатында қатысу өтіліне:

- 3 жасқа дейінгі балаларға күтім жасаған уақытты;
- 16 жасқа дейінгі мүгедек балаға күтім жасаған уақытты;
- әлеуетті құрылымдар қызметкерлерінің қызмет өткерген кезеңдерін;

- әлеуетті құрылымдар қызметкерлерінің жұбайларының жұмысқа орналасу мүмкіндігі болмаған жерлерде тұрған кезеңдерін;

- Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметі, халықаралық ұйымдар қызметкерлерінің жұбайларының шет елдерде тұрған кезеңдерін есепке алу ұсынылады.

Базалық зейнетақы тағайындау саясаты 2017 жылғы 1 шілдеден бастап өзгеруіне байланысты қазіргі зейнеткерлердің барлығына **базалық зейнетақыны тағайындау механизмі өзгертілетін болады.**

Нәтижесінде, алушылардың 37 %-ына оның мөлшері ең төменгі күнкөріс деңгейінің 100 %-ына дейін, алушылардың 37,5 %-ына – ең төменгі күнкөріс деңгейінің 80 %-ына дейін арттырылады деп күтіледі, бұл базалық зейнетақының орташа мөлшерін **1,7 есе (немесе ең төменгі күнкөріс деңгейінің 87 %-ына дейін)** ұлғайтуға мүмкіндік береді.

6-слайд

Базалық зейнетақыны есептеудің тиісті мысалдары слайдта келтірілген.

Бұл мақсаттарға 2017 жылға арналған республикалық бюджетте қосымша 137,4 млрд. теңге көзделген.

Бұл шара:

- еңбек өтілі көп, алайда төмен (немесе ең төмен) зейнетақы алатын зейнеткерлердің мәселелерін шешуге;

- оның мөлшерін айқындауға бірыңғай тәсіл белгілеуге;

- зейнетақы жүйесіне қатысуды және еңбек қатынастарын заңдастыруды ынталандыруға мүмкіндік береді.

7-слайд

Азаматтарды зейнетақымен қамсыздандыруда жұмыс берушінің рөлін күшейту мақсатында 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап жұмыс берушінің қосымша 5 %-дық міндетті зейнетақы жарналарын (ЖМЗЖ) белгілеу есебінен **зейнетақы жүйесінің жаңа шартты-жинақтаушы құрамдауышын енгізу** көзделіп отыр.

Бұл жарналар әрбір қызметкердің БЖЗҚ-да ашылған шартты зейнетақы шотында тіркелетін болады. Түсетін жарналар капиталданбайды және азаматтардың меншігі болып табылмайды.

Атына шартты зейнетақы шоты ашылған, кемінде 60 айға жарналар аударылған жағдайда жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары есебінен зейнетақы төлемдеріне құқық зейнеткерлік жасқа жеткен (58-63/63) адамдарға, сондай-ақ мүгедектігі мерзімсіз болып белгіленген бірінші және екінші топтардағы мүгедектерге беріледі.

Бұл ретте оның ең жоғары мөлшерін заңнама жүзінде 2-еселенген ең төменгі күнкөріс деңгейінде белгілеу ұсынылады.

Жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары есебінен зейнетақы төлемдері өмір бойы төленеді және ол мұраға қалдырылмайды. Жыл сайын зейнетақының мөлшері БЖЗҚ-ның экономикалық мүмкіндіктеріне қарай индекстелетін болады.

Сондай-ақ, Заң жобасында бала 1 жасқа толғанға дейін оның күтімі бойынша демалыста отырған жұмыс істейтін әйелдер үшін міндетті зейнетақы жарналарының 10 %-ын субсидиялау секілді республикалық бюджет есебінен қосымша 5 % жарналарды субсидиялау көзделген.

8-слайд

Жинақтаушы зейнетақы жүйесінің тиімділігін арттыру және қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету мақсатында **оның параметрлерін жетілдіру бойынша мынадай шаралар** қабылданатын болады:

Зейнетақы төлемдерінің көпкомпоненттілігін сақтау үшін:

біріншіден, БЖЗҚ-дан 10 % міндетті зейнетақы жарналары есебінен зейнетақы төлемдері зейнеткерлік жасқа жеткен кезде ғана кесте бойынша ай сайынғы төлемдермен не зейнетақы аннуитетін сатып алу жолымен жүзеге асырылады

екіншіден, жинақтары ең төмен 12 зейнетақыдан аспайтын жағдайларды қоспағанда, зейнетақы жинақтарын біржолғы алып қоюды қысқарту ұсынылады.

Сондай-ақ, Заң жобасында зейнетақы аннуитеті шартын жасау және міндетті зейнетақы жарналарының, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарының сақталуы бойынша мемлекеттік кепілдіктерді төлеу тәртібін жетілдіру қарастырылған.

Бұдан өзге, Заң жобасы **әлеуетті құрылымдар қызметкерлерін** зейнетақымен қамсыздандыруды реформалауға бағытталған. Қазіргі таңда оларды зейнетақымен қамсыздандыру көзден жүзеге асырылады, бұл нәтижесінде олардың зейнетақыларының сәйкессіздігіне әкеп соқты. Бұл ретте 20 %-дық міндетті зейнетақы жарналарын төлеуге бюджет шығыстары ынтымақты зейнетақыны төлеуге арналған шығыстардан әлдеқайда артық.

Ол үшін 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап әлеуетті құрылымдардың барлық қызметкерлерін толықтай мемлекеттік зейнетақымен қамсыздандыруға ауыстыру жүзеге асырылатын болады.

Реформалау нәтижесінде әлеуетті құрылымдардың барлық қызметкерлері зейнетақымен қамсыздандыру саласында тең құқықтарға ие болады.

10-слайд

Жалпы ұсынылып отырған өзгерістер нәтижесінде азаматтардың зейнетақы төлемдері мынадай бөліктерден тұратын болады:

1) зейнетақы жүйесіне қатысу өтіліне байланысты тағайындалатын базалық зейнетақы төлемі;

2) 1998 жылғы 1 қаңтарға кемінде алты ай еңбек өтілі бар адамдарға Орталықтан төленетін зейнетақы төлемі;

3) БЖЗҚ-дан:

- қызметкердің жеке 10 % зейнетақы жарналары;
- жұмыс берушінің қосымша 5 %-дық зейнетақы жарналары есебінен зейнетақы төлемдері;

4) ерікті зейнетақы жинақтары.

Жоғарыда аталған шараларды іске асыру 2030 жылға дейін жиынтық зейнетақының орташа мөлшерінің орташа айлық жалақыға арақатынасын жоғалтылған табыстың 40 %-ынан кем болмайтын деңгейде сақтап қалуға мүмкіндік береді.

Құрметті депутаттар, Заң жобасында көзделген негізгі тұжырымдамалық өзгерістер осындай.

Қолдауларыңызды сұраймын.

*Выступление вице – министра здравоохранения и социального развития -Жакуповой С. К
по ЗПРК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам пенсионного обеспечения»
«20» апреля 2015 г.*

Уважаемая Светлана Ивановна!

Уважаемые депутаты!

На Ваше внимание представляется проект Закона РК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты по вопросам пенсионного обеспечения».

Данный Законопроект разработан во исполнение поручения Главы государства, и в целях реализации «Концепции дальнейшей модернизации пенсионной системы Казахстана до 2030 года».

Слайд 2

Проектом закона предусматривается внесение изменений и дополнений в Налоговый Кодекс и законы «О пенсионном обеспечении в Республике Казахстан» и «О государственных социальных пособиях по инвалидности, по случаю потери кормильца и по возрасту в Республике Казахстан».

Слайд 3

Как Вам известно, по поручению Главы государства Правительством совместно с Национальным банком ведется работа по поэтапной модернизации пенсионной системы Казахстана. Итоги реализации первого этапа модернизации приведены на слайде.

Слайд 4

На втором этапе модернизации предлагается осуществить:

- с **1 января 2016 года** реформирование пенсионного обеспечения сотрудников силовых структур;
- с **1 июля 2017 года** изменение порядка назначения базовой пенсии;
- с **1 января 2018 года** введение дополнительных 5% пенсионных взносов за счет средств работодателя.

Слайд 5

В рамках совершенствования базового уровня пенсионного обеспечения с **1 июля 2017 года** предусматривается изменение порядка назначения базовой пенсионной выплаты, при этом, упраздняется государственное социальное пособие по возрасту (*размер которого на сегодняшний день практически равен размеру базовой пенсии*).

Базовая пенсия будет назначаться в зависимости от стажа участия в пенсионной системе только при достижении общеустановленного пенсионного возраста (58-63/63).

Ее размер при стаже участия в пенсионной системе 10 и менее лет либо его отсутствия будет равен 50% от величины прожиточного минимума, за каждый год сверх 10 лет ее размер будет увеличиваться на 2 % и при стаже 35 и более лет она будет равна величине прожиточного минимума.

В стаж участия в пенсионной системе при назначении государственной базовой пенсионной выплаты будут включаться весь трудовой стаж работы до 1.01.1998 г., а также периоды после 1.01.1998 г., за которые были произведены ОПВ/ОПВР.

Кроме того, в целях стимулирования материнства и социальной поддержки отдельных категорий граждан предлагается в стаже участия также учитывать:

- время ухода за детьми до 3-х лет;
- время ухода за ребенком - инвалидом до 16 лет;
- периоды службы сотрудников силовых структур;
- проживания супругов сотрудников силовых структур в местностях, где отсутствовала возможность их трудоустройства;
- периоды проживания за границей супругов дипломатических служб РК международных организаций.

В связи с изменением политики назначения базовой пенсии с 1 июля 2017 года для всех состоявшихся пенсионеров **будет также изменен механизм назначения базовой пенсии.**

Ожидается, что в результате для 37% получателей ее размер будет повышен до 100% от ПМ, 37,5% - до 80% от ПМ, что позволит средний размер базовой пенсии увеличить **в 1,7 раза** (*или до 87% от прожиточного минимума*).

Слайд 6

Соответствующие примеры расчета базовой пенсии приведены на слайде.

На эти цели в республиканском бюджете на 2017 годы дополнительно предусмотрено 137,4 млрд. тенге.

Указанная мера позволит:

- решить проблемы пенсионеров, имеющих большой трудовой стаж, но получающих низкие (или минимальный) размеры пенсии;
- установить единый подход к определению ее размеров;
- стимулировать участие в пенсионной системе и формализацию трудовых отношений.

Слайд 7

В целях усиления роли работодателей в пенсионном обеспечении граждан, предусматривается с 1 января 2018 года **введение нового условно-накопительного компонента пенсионной системы**, за счет установления дополнительных 5% обязательных пенсионных взносов работодателя (ОПВР).

Эти взносы будут фиксироваться на условном пенсионном счете каждого работника, открытом в ЕНПФ. Поступающие взносы не капитализируются и не являются собственностью граждан.

Право на пенсионные выплаты за счет ОПВР будут иметь лица, достигшие пенсионного возраста (58-63/63), на чье имя открыт условный пенсионный счет при условии перечисления взносов не менее чем за 60 месяцев, а также инвалиды I и II групп, инвалидность которых установлена бессрочно.

При этом, предлагается законодательно установить ее максимальный размер в 2 кратной величине прожиточного минимума.

Пенсионные выплаты за счет ОПВР выплачиваются пожизненно и они не наследуются. Ежегодно размеры пенсий будут индексироваться в зависимости от экономических возможностей ЕНПФ.

По аналогии субсидирования 10% ОПВ за работающих женщин, находящихся в отпуске по уходу за ребенком до 1 года Законопроектом также предусмотрено субсидирование дополнительных 5 % взносов за счет республиканского бюджета.

Слайд 8

В целях повышения эффективности и обеспечения финансовой устойчивости накопительной пенсионной системы будут приняты следующие **меры по совершенствованию ее параметров**:

Для сохранения многокомпонентности пенсионных выплат предлагается:

во первых, пенсионные выплаты за счет 10 % ОПВ из ЕНПФ будут осуществляться только при достижении пенсионного возраста ежемесячными платежами по графику либо путем приобретения пенсионного аннуитета

во вторых, упразднить единовременное изъятие пенсионных накоплений, за исключением случаев когда накопления не превышают 12 минимальных пенсий.

Также Законопроектом предусмотрено совершенствование порядка заключения договора пенсионного аннуитета и выплат государственной гарантии по сохранности обязательных пенсионных взносов обязательных профессиональных пенсионных взносов.

Кроме того, Законопроект направлен на **реформирование пенсионного обеспечения сотрудников силовых структур**. В настоящее время их пенсионное обеспечение осуществляется из трех источников, что в результате привело к неадекватности их пенсий. При этом расходы бюджета на уплату 20% ОПВ значительно превышают расходы на выплату солидарной пенсии.

Для этого с 1 января 2016 года будет осуществлен перевод всех сотрудников силовых структур на полное государственное пенсионное обеспечение.

В результате реформирования все сотрудники силовых структур будут иметь равные права в области пенсионного обеспечения.

Слайды 10

В целом необходимо отметить, что в результате предлагаемых преобразований пенсионные выплаты граждан будут состоять из следующих частей:

1) базовой пенсионной выплаты, назначаемой в зависимости от стажа участия в пенсионной системе;

2) пенсионной выплаты из Центра лицам, имеющим трудовой стаж не менее 6 месяцев на 1 января 1998 года;

3) пенсионных выплат из ЕНПФ за счет:

- индивидуальных 10% пенсионных взносов работника;

- дополнительных 5% пенсионных взносов работодателя;

4) добровольных пенсионных накоплений.

Реализация вышеуказанных мер позволит сохранить до 2030 года соотношение среднего размера совокупной пенсии к среднемесячной заработной плате на уровне не менее 40 % от утраченного дохода.

Уважаемые депутаты, таковы основные концептуальные изменения, предусмотренные Законопроектом.

Прошу поддержать.